

מדינת ישראל
משרד החינוך
מינהל פדגוגי
אגף א' שרות פסיכולוגי ייעוצי
אגף תכניות סיוע ומניעה

עקרונות עבודה בהנחיית אור"ט בכישרי חיים

רציונל

נקודת המוצא בתכנית "כישורי חיים" היא האמונה שבאמצעות שיח רגשי, המבוסס על התבוננות פנימית ושיתוף ואשר בו שותפים מורים ותלמידים, ניתן לאמן ולפתח כישורים ומיומנויות אשר יתרמו להתנהלות בריאה במצבי חיים שונים. הדרכת המורים נועדה לקדם את יכולת המורים לקיים שיח רגשי עם תלמידיהם בנושאים התפתחותיים נורמטיביים וסיכוניים בכיתה, בקבוצות קטנות ובמפגש פרטני. לשם כך, יש צורך בביור עמדות רגשיות וקוגניטיביות, גיבוש מסרים בחרים, חידוד ורכישת כלים להנחיה וחיזוק תחושת מסוגלותו של המורה.

שאלות מנחות לבחירת סדנאות

תכנון רצף מפגשי ההדרכה למורים ובחירת הסדנאות מצריכים איתור צרכים והפעלת שיקולי דעת. לשם כך להלן אוסף שאלות מנחות. מומלץ לענות על השאלות ולבחון את משמעות מכלול התשובות בטרם קבלת החלטה על כיווני ההדרכה.

- מי הם השותפים שלך בתכנון ובביצוע ההדרכה בחדר המורים?
- מיהו קהל היעד של ההדרכה? (כל חדר המורים, מחנכים בלבד, שכבה מסוימת, חתך אחר)
- האם בבית הספר יש ממצאי אח"מ או מיצ"ב המחייבים עבודה ובאילו נושאים?
- האם התרחש בבית הספר/חדר המורים אירוע או תהליך שמצריך התייחסות?
- באיזה שלב קבוצתי נמצאת קבוצת המורים הלומדת?
- איזה ידע כבר נרכש בחדר המורים? באלו תהליכים התנסה התנסו המורים בעבר? מה היו החוויות שחוו המורים?
- מה ידוע לך על תהליכים או דרכי למידה שעובדים/ לא עובדים בחדר המורים שלך?
- מה יהיה הציר המארגן של תכנית ההדרכה לאורך השנה?
- לאלו ידע וכלים נוספים את/ה זקוק על מנת להנחות את התכנית הנבחרת?
- לפני כל מפגש הדרכה חשוב לבדוק שוב: באיזו מידה התכנון המוקדם עדיין רלוונטי ועונה על צרכי המורים?

עקרונות בהעברת סדנאות

הנחיית מורים, המתנהלת על פי העקרונות המומלצים, תתרום לשיפור איכות ההנחיה בכיתות. מומלץ לקרא וליישם בהתאם לצורך:

- תנועה ברצף שבין מובנה לפתוח - על אף שהסדנאות המועברות למורים הן בעלות מטרות ותוכן מובנה, יש חשיבות רבה לקשב המנחה לצרכי הקבוצה.
- לאורך השנה חשוב לעסוק גם בסדנאות בתחומי תוכן וגם בסדנאות העוסקות במיומנויות הנחייה. מומלץ לתת את הדעת על מיומנויות הנחייה שרצוי לחזק במהלך המפגשים ולאורך השנה.
- תהליכים רפלקטיביים בצמתים שונים של הסדנה - חשוב לפנות זמן להסתכלות רפלקטיבית על התהליך שעברו המשתתפים באמצעות שאלות כגון "אז מה היה לנו כאן היום?", "איך הרגשתם עם המשימה?", "זוהי הזמנה להסתכל על התהליך ממקום שמאפשר משוב ולמידה קוגניטיבית על המהלך בו התנסו. מהלך זה יכול לאפשר הבעת אי נחת או כאב של המשתתפים מעצם התהליך, והכלה של תחושות אלה על ידי המנחה והקבוצה.

מדינת ישראל
משרד החינוך
מינהל פדגוגי
אגף א' שרות פסיכולוגי ייעוצי
אגף תכניות סיוע ומניעה

- יש חשיבות להמליל ולמשיג את המתודות בהן נעשה שימוש (כגון: דמיון מודרך, שימוש בחומרים פלסטיים, דרמה יוצרת...).
- יש חשיבות להמליל את ה"תיאוריה שנצרה בחדר" בעקבות השיתוף בחוויות הרגשיות והתובנות של המשתתפים.
- חשוב שמנחה הקבוצה יבחר היבטים הקשורים להנחיה, בהם ישתף את הקבוצה בשיקולי דעת רלוונטיים שהפעיל בתכנון המוקדם ובמהלך הסדנה. שיתוף זה תורם לחוויית שותפות המשתתפים, חוויה של דיבור בין עמיתים ומעצים את המשתתפים כמנחים לעתיד.
- [לעזרתכם - מחוון להנחיית סדנאות בחדר מורים.](#)

מחון להנחיית סדנאות למורים

setting - סטינג ✓

- הגעה בזמן של המנחה והמשתתפים
- התארגנות לקראת המפגש
- חלוקת זמן המפגש
- ארגון החדר
- התאמה בין צורת הישיבה לפעילות

מבנה המפגש ✓

- פתיחה (חוייתית, חברתית, מאתגרת...)
- קישור למפגש הקודם
- הצגת מטרות המפגש
- רצף לוגי בין חלקי המפגש
- הלימה בין המתודה לפעילות
- סיכום
- שמירה על "מעגל הלמידה"

הנחייה ✓

- שימוש במגוון כלים, טכניקות
- זרימה, התקדמות והתפתחות במהלך המפגש
- קשב והתייחסות לדברי המשתתפים
- מתן אפשרות למגוון קולות, רגשות לעלות
- התמודדות עם התנגדויות
- ערנות למתרחש בין המשתתפים
- התייחסות לגלוי ולסמוי
- עידוד נורמות הקשבה, סבלנות וסובלנות
- עידוד דיאלוג משתף בין המשתתפים
- שאילת שאלות מקדמות
- שימוש בשיקוף/מסגור/ איסוף/המשגה מחדש
- שמירה על המשתתפים
- יחס אישי ומכבד ללא שיפוטיות
- רפלקציה
- איזון בין תכנון מובנה מראש והיענות לצרכים שעולים
- המשגה – הבניית ידע חדש
- קיום דיאלוג בין המנחות בהנחיה בקו
- "זרימה בהנחיה"
- ערך מוסף להנחיה משותפת

תכנים ✓

- מטרות ברורות למפגש
- הלימה בין מטרות המפגש לבין מהלכו
- רלוונטיות התוכן למשתתפות
- רלוונטיות הסדנה בחיי המשתתפים